30.9.2024

Puolustuspoliittinen osasto

HaV 1.10.2024: Ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko (UTP)

UTP-selonteko on puolustushallinnon näkökulmasta keskeinen ohjausasiakirja. UTP-selonteon toimintaympäristöanalyysi on toiminut pohjana myös valtioneuvoston puolustusselonteon valmistelussa. Lisäksi puolustusselonteossa annettavat puolustuspoliittiset linjaukset sovitetaan UTP-selonteon antamaan Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan kehikkoon.

Puolustusministeriön näkökulmasta on tärkeää, että UTP-selonteon luku 2 (Ulko- ja turvallisuuspolitiikan toimintaympäristö) sisältää realistisen arvion turvallisuusympäristömme perustavanlaatuisesta ja pitkäkestoisesta muutoksesta sekä Venäjän muodostamasta uhkasta. Näihin liittyviä kirjauksia on erityisesti 2.1 Suomen lähialueen tilanne -luvussa:

Venäjän vihamieliset hybridi- ja sabotaasitoimet ovat ulottuneet laajasti Eurooppaan…. On todennäköistä, ettei uhka lähiaikoina pienene, vaan Suomeen kohdistuvan hybridivaikuttamisen intensiteetti ja keinovalikoima vaihtelevat. Suomeen ei tällä hetkellä kohdistu välitöntä sotilaallista uhkaa, mutta sotilaalliseen voimankäyttöön tai sillä uhkaamiseen Suomea vastaan on varauduttava. (s.10)

Venäjän Ukrainassa käymän hyökkäyssodan loppua ei ole näköpiirissä, eikä uhkaa Venäjän sotatoimien laajentumisesta Ukrainan ulkopuolelle voi poissulkea. Nopeaa kehitystä parempaan ei ole odotettavissa, vaikka aktiiviset sotatoimet Ukrainassa päättyisivätkin. (s. 10)

On odotettavissa, että Venäjä vahvistaa sotilaallista läsnäoloaan ja toimintaansa läntisillä rajoillaan niin nopeasti kuin se Ukrainan hyökkäyssodan kehityksen ja käytettävissä olevien resurssien valossa on mahdollista… (s.11)

2.3 -luvussa (ss. 13-16) esitetty kuvaus globaalien valtasuhteiden murroksesta ja kiihtyvästä kilpailusta Yhdysvaltojen ja Kiinan välillä on ansiokas. Siinä esille tuodut kehityskulut vaikuttavat monin tavoin myös puolustuspolitiikkaan.

3. Painopisteet ja tavoitteet -luvussa kuvattu Suomen toimintalinja vastaa hyvin puolustushallinnon näkemystä.

Suomi vastaa muuttuneeseen tilanteeseen määrätietoisesti. Suomi ylläpitää ja kehittää yleiseen asevelvollisuuteen ja kokonaismaanpuolustukseen perustuvaa vahvaa kansallista puolustuskykyä osana Naton pelotetta ja puolustusta, vahvistaa yhteiskunnan kriisinsietokykyä sekä tiivistää entisestään yhteistyötä liittolaisten ja kumppaneiden kanssa. (s. 21).

3.1.2 Suomi panostaa kriisinkestävyyteen -luvussa on tuotu perustellusti esille kokonaisturvallisuuden merkitys. On tärkeää, että osiossa on mainittu erikseen myös kokonaismaanpuolustus. Kokonaismaanpuolustuksen kehittämistä ja yhteensovittamista käsitellään tarkemmin puolustusselonteossa.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Puolustusministeriö
PL 31
FI-00131 Helsinki
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Eteläinen Makasiinikatu 8
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
Telephone
0295 16001
Internat. +358 295 16001

Faksi
Fax
Fax
(09) 160 88244
Internat. +358 9 160 88244

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet
kirjaamo@defmin.fi
www.defmin.fi

Suomalaisen yhteiskunnan kriisinsietokyky perustuu kokonaisturvallisuuden toimintamallin mukaisesti kykyyn ylläpitää yhteiskunnan elintärkeät toiminnot kaikissa olosuhteissa, mikä edellyttää saumatonta yhteistyötä viranomaisten välillä… Suomi on valmis tarjoamaan osaamista ja oppeja kokonaisturvallisuudesta ja kokonaismaanpuolustuksesta myös muiden maiden hyödynnettäväksi. (ss. 24-25)

UTP-selonteon merkittävimpiin kirjauksiin lukeutuu samassa luvussa oleva linjaus:

Suomen on aina ja kaikissa oloissa varauduttava sotilaalliseen voimankäyttöön Suomea vastaan sekä sillä uhkaamiseen ja poliittiseen painostukseen. Venäjän Ukrainaan kohdistamat sotatoimet osoittavat ennaltaehkäisevän pelotteen, kriisinkestävyyden, nopean toimintavalmiuden, vahvan puolustuskyvyn ja korkean maanpuolustustahdon merkityksen. Suomi huolehtii kyvystään vastata sotilaalliseen painostukseen sekä pitkäkestoiseen ja laajamittaiseen sodankäyntiin kansallisin voimavaroin ja osana Natoa. (s. 25)

Puolustushallinto pitää olennaisina myös em. luvussa olevia kirjauksia tiedustelun kehittämisestä (s. 25), kyberuhkiin vastaamisesta (s. 26-27) ja puolustustarvikeviennistä *(*ss. *27-28).*

Selonteon luvut 3.2.1 ja 3.2.2 käsittelevät Euroopan unionia (ss. 30-33) ja Natoa (ss. 33-37). Naton jäsenenä olemista sanoitetaan nyt ensi kerran selonteoissa. Tältä osin UTP-selonteosta ja puolustusselonteosta on pyritty rakentamaan toisiaan täydentävä kokonaisuus. UTP-selonteko linjaa Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittisesta roolista Natossa, kun taas puolustusselonteossa linjataan jäsenyyden puolustuspoliittisista ja sotilaallisista kysymyksistä.

Naton osalta keskeisiä ovat erityisesti Suomen jäsenyysprofiilia määrittävät linjaukset ml.:

Suomi ei ole asettanut Nato-jäsenyydelle kansallisia rajoitteita ja osallistuu laaja-alaisesti liittokunnan toimintaan. (s. 33)

Naton jäsenmaana Suomi ylläpitää vahvaa puolustuskykyä osana liittokuntaa kaikissa olosuhteissa sekä varautuu tukemaan muita Nato-jäsenmaita jäsenyyteen liittyvien velvollisuuksiensa mukaisesti. (s. 33)

Suomen tavoitteena on pitää puolustusmenot ylivaalikautisesti Naton tavoitteen mukaisella vähintään kahden prosentin tasolla suhteessa bruttokansantuotteeseen. (s. 35)

Yhteenvetona voidaan todeta, että UTP-selonteko antaa hyvän perustan puolustusselonteolle. Tavoitteena on tuoda puolustusselonteko eduskunnan käsittelyyn syyskauden loppuun mennessä.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Puolustusministeriö
PL 31
FI-00131 Helsinki
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Eteläinen Makasiinikatu 8
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
Telephone
0295 16001
Internat. +358 295 16001

Faksi
Fax
Fax
(09) 160 88244
Internat. +358 9 160 88244

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet
kirjaamo@defmin.fi
www.defmin.fi